

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

**Federalni zavod
za statistiku**

IZVJEŠTAJ O KVALITETU

Mjesečni izvještaj trgovine na malo 2015

**FEDERALNI
ZAVOD ZA
STATISTIKU**

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, septembar 2016

SADRŽAJ

1	Uvod u statistički proces i njegove rezultate.....	5
1.1	Namjena i periodika statističkog istraživanja.....	5
1.2	Pravni osnov.....	5
1.3	Statistička jedinica.....	5
1.4	Korištene klasifikacije.....	5
1.5	Izveštajna jedinica.....	5
1.6	Pokrivenost i obuhvat.....	5
1.7	Statistički koncepti i definicije.....	6
2	Relevantnost.....	7
2.1	Korisnici podataka statističkog istraživanja.....	7
2.1.1	Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja.....	7
2.1.2	Procjena korisničkih potreba.....	7
2.1.3	Mjerenje percepcija i zadovoljstva korisnika.....	7
2.2	Kompletnost podataka.....	7
2.2.1	Stopa kompletnosti podataka (R1).....	7
3	Tačnost i pouzdanost procjene.....	8
3.1	Greške uzorkovanja.....	8
3.1.1	Koeficijent varijacije (A1).....	8
3.1.2	Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja.....	8
3.2	Neuzoračke greške.....	9
3.2.1	Greške obuhvata.....	9
3.2.2	Greške mjerenja.....	9
3.2.3	Greške neodgovora.....	10
3.2.4	Imputacija.....	10
3.2.5	Revizije.....	10
4	Pravovremenost i tačnost objave.....	11
4.1	Pravovremenost objave.....	11
4.1.1	Pravovremenost prvih rezultata (TP1).....	11
4.1.2	Pravovremenost konačnih rezultata (TP2).....	11
4.2	Tačnost objave.....	11
4.2.1	Tačnost objave (TP3).....	11

5	Uskla enost i uporedivost.....	12
5.1	Uskla enost.....	12
5.1.1	Skladnost s rezultatima iz referentnog istraživanja (CH1).....	12
5.2	Uporedivost.....	12
5.2.1	Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1).....	12
5.2.2	Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2).....	12
5.2.3	Prekidi u vremenskim serijama.....	12
5.3	Geografska uporedivost.....	12
5.3.1	Uporedivost sa ostalim lanicama evropskog statističkog sistema.....	12
5.4	Desezoniranje.....	12
6	Dostupnost i razumljivost, diseminacijski format.....	14
6.1	Saopćenja u kojima se objavljuju podaci.....	14
6.2	Publikacije u kojima se objavljuju podaci:.....	14
6.3	On – line baze podataka.....	14
6.4	Pristup mikropodacima.....	14
6.5	Dostupnost metodološke dokumentacije.....	14
6.6	Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata.....	14
6.7	Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1).....	14
6.8	Meta podaci konsultacije (AC2).....	14
6.9	Stopa kompletnosti meta podataka (AC3).....	14
7	Troškovi i opterećenost izvještajnih jedinica.....	15
7.1	Troškovi provođenja statističkog istraživanja.....	15
7.2	Opterećenost izvještajnih jedinica.....	15
7.3	Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti.....	15
8	Povjerljivost.....	16
8.1	Povjerljivost - politika.....	16
8.2	Povjerljivost – postupanje s podacima.....	16
9	Statistička obrada.....	17
9.1	Izvor podataka.....	17
9.2	Učestalost prikupljanja podataka.....	17
9.3	Prikupljanje podataka.....	17
9.4	Validacija podataka.....	17
9.5	Kompilacija podataka.....	17
9.6	Prilagođavanje.....	18

9.6.1 Sezonsko prilago avanje 18

1 Uvod u statistički proces i njegove rezultate

1.1 Namjena i periodika statističkog istraživanja

Mjesečnim istraživanjem trgovine na malo (obrazac M KPS TRG01) prikupljaju se podaci o prometu u trgovini na malo. Cilj provedenja ovog statističkog istraživanja je izračun indeksa prometa u trgovini na malo za Federaciju Bosne i Hercegovine, kao i praćenje dinamike kretanja prometa. Indeks prometa trgovine na malo je kratkoročni pokazatelj razvoja privrede i izračunava se u redovnoj mjesečnoj periodici.

1.2 Pravni osnov

Istraživanje trgovine na malo se provodi na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 63/03 i 9/09), Programa provedenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za period 2013 - 2016 i Plana provedenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za 2015. Metodologija istraživanja je usaglašena sa Eurostat-ovim propisima i temelji se na Uredbi Vijeća EZ-a o kratkoročnim poslovnim statistikama br.1165/98 (aneks C), 1158/05, 1503/06 i 1893/06.

1.3 Statističke jedinice

Statističke jedinice su poslovni subjekti-pravna lica s glavnom djelatnošću u oblasti 47-Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima. Podaci se prikupljaju na nivou poslovnog subjekta. Istraživanje uključuje i specijalnu listu jedinica po vrsti djelatnosti tj. obuhvaćeni su i oni poslovni subjekti čija je glavna djelatnost izvan trgovine na malo, ali imaju poslovne jedinice koje obavljaju djelatnost trgovine na malo. Poslovni subjekti – fizička lica (obrtnici) nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem.

1.4 Korištene klasifikacije

U statističkom istraživanju trgovine na malo koristi se Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine – KD BiH 2010, koja je u potpunosti usklađena sa Evropskom klasifikacijom ekonomskih djelatnosti NACE Rev. 2.

1.5 Izveštajna jedinica

Izveštajne jedinice su uzorkom odabrani poslovni subjekti – pravna lica koja su prema glavnoj djelatnosti registrovani u oblasti 47- Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima (KD BiH 2010). Također, jedinice izveštavanja su i posebno odabrani poslovni subjekti registrovani izvan oblasti 47, ali obavljaju djelatnost trgovine na malo (specijalna lista jedinica u sastavu). Preduzetnici nisu uključeni u ovo istraživanje.

1.6 Pokrivenost i obuhvat

Istraživanje se provodi kombinovanom metodom punog obuhvata i slučajnog stratificiranog uzorka. Kao osnov za izbor uzorka koristi se Statistički poslovni registar Federalnog zavoda za statistiku, sa stanjem registra na dan 30.11. Da bi se osigurala reprezentativnost uzorka i smanjile uzorne greške vrši se stratifikacija ciljane populacije. Stratifikacije je proces kreiranja manjih grupa tj. stratumata. Stratumi su unutar sebe homogeni, a između sebe heterogeni. Osnovni kriteriji stratifikovanja su glavna djelatnost poslovnog subjekta i godišnji finansijski podatak. Kao pomoćna stratifikaciona varijabla koristi se broj zaposlenih. Ovim istraživanjem u potpunosti su obuhvaćeni svi srednji i veliki poslovni subjekti, čiji je godišnji prihod iznad 2.000.000 KM i broj zaposlenih veći od 20. Ostali subjekti su u uzorak izabrani metodom slučajnog stratificiranog uzorka. Prilikom kreiranja uzorka iz po etnog okvira su isključeni subjekti čiji je godišnji finansijski prihod ispod 100.000 KM (cut off). Po etni okvir je sadržavao 2014 poslovnih subjekata, od čega je u uzorak uključeno 878 poslovnih subjekata. Specijalna lista jedinica u sastavu uključuje 46 subjekata. Na osnovu rezultata dobijenih uzorkom ocjenjuje se cijeli skup.

1.7 Statistički koncepti i definicije

Statističke varijable istraživanja trgovine na malo su promet (varijabla 120) i deflator prodaje (varijabla 330).

Podaci o broju zaposlenih, odrađenim radnim satima, platama i naknadama su u nadležnosti Odsjeka za statistiku tržišta rada.

Trgovina predstavlja skup aktivnosti prodaje robe i/ili pružanja usluga u cilju ostvarivanja dobiti ili nekog drugog društveno-ekonomskog cilja.

Trgovina na malo obuhvaća aktivnosti preprodaje nove i rabljene robe krajnjim potrošačima odnosno stanovništvu za ličnu potrošnju ili upotrebu u domaćinstvu, koja se obavlja u prodavnicama, robnim kućama, na štandovima, putem pošte i interneta, uključujući prodavača, prodajom od vrata do vrata, putem potrošačkih zadruga, u aukcijskim kućama itd.

Promet obuhvaća vrijednost svih prodatih roba i usluga na tržištu u posmatranom mjesecu bez obzira na to da li je naplaćen i nezavisno od toga od koje djelatnosti je ostvaren. Iz prometa se isključuje porez na dodanu vrijednost (PDV), prodaja osnovnih sredstava, te drugi vanredni i finansijski prihodi.

Promet od djelatnosti trgovine na malo obuhvaća vrijednost prodatih roba krajnjim potrošačima odnosno stanovništvu za ličnu potrošnju ili za upotrebu u domaćinstvu, u posmatranom periodu bez obzira da li su naplaćeni ili ne.

PDV je indirektni porez na potrošnju, koji se naplaćuje pri svakoj određenoj fazi u proizvodnom i distribucijskom lancu. Obuhvaća porez na dodanu vrijednost obračunat kupcu.

Trgovinske struke predstavljaju pretežni robni asortiman prodaje u trgovini na malo. Grupe proizvoda koji se pretežno prodaju razvrstane su na osnovu KD BiH 2010.

2 Relevantnost

2.1 Korisnici podataka statističkog istraživanja

Rezultati istraživanja se objavljuju mjesečno. Saopćenje trgovine na malo korisnicima je dostupno na web stranici Federalnog zavoda za statistiku, link: <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/trgovina-i-ostale-usluge/> u PDF formatu, kao i u MS excel formatu i to prema unaprijed utvrđenom Kalendaru objavljivanja statističkih podataka za 2015. godinu. Princip je da svi korisnici imaju jednak pristup statističkim podacima.

2.1.1 Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja

Ključni korisnici podataka trgovine na malo su poslovni subjekti, finansijske institucije, analitičari, mediji, opća javnost i drugi.

2.1.2 Procjena korisničkih potreba

Analiza procjene korisničkih potreba nije urađena.

2.1.3 Mjerenje percepcija i zadovoljstva korisnika

Istraživanje o zadovoljstvu korisnika je urađeno na nivou Federalnog zavoda za statistiku. Istraživanje je sprovedeno u julu 2016. godine, i provedeno je za sve oblasti uključujući i trgovinu na malo. Rezultate je moguće pronaći na web stranici Federalnog zavoda za statistiku. Odsjek za publicistiku prati i evidentira broj zaprimljenih zahtjeva prema vrsti zahtjeva, oblasti na koju se odnosi, raspoloživosti i složenosti zahtjeva, uključujući i zahtjeve koji se odnose na Unutrašnju trgovinu.

2.2 Kompletnost podataka

2.2.1 Stopa kompletности podataka (R1)

Metodologija istraživanja se temelji na Uredbi Vijeća o kratkoročnim poslovnim statistikama (EC No. 1165/98 (Annex C), 1158/05, 1503/06 i 1893/06). Mjesečne varijable trgovine na malo koje zahtjeva STS regulativa za kratkoročne statistike su varijabla prometa (120) i deflator prodaje (330). Federalni zavod za statistiku objavljuje sezonski i kalendarski prilagođene nominalne i realne indekse prometa trgovine na malo.

$$R1_u = \frac{2}{2} = 1 = 100\%$$

U skladu s ovim, vrijednost indikatora Stopa kompletnosti (R1) je 100%.

3 Tačnost i pouzdanost procjene

3.1 Greške uzorkovanja

Greške uzorkovanja se javljaju kod istraživanja koja se temelje na slučajnom uzorku, i nastaju kao posljedica činjenice da se u istraživanju ne posmatra cijela populacija, već samo dio te populacije tj. uzorak. Najvažniji statistički pokazatelji reprezentativnosti i tačnosti uzorka su Standardna devijacija i Koeficijent varijacije.

3.1.1 Koeficijent varijacije (A1)

Za statistiku trgovine na malo računava se Koeficijent varijacije, ali se isti ne objavljuje.

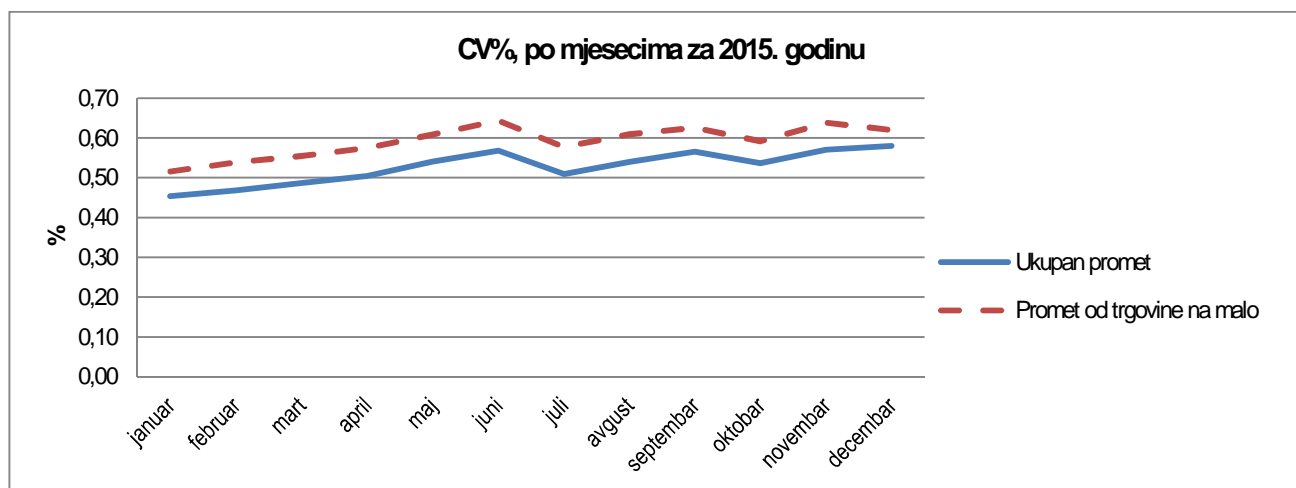
Tabela 1. CV% za procjene totala ukupnog prometa, po mjesecima za 2015. godinu

Ukupan promet	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Prvi rezultati	0,46	0,47	0,49	0,51	0,54	0,57	0,51	0,54	0,57	0,53	0,57	0,58
Prva korekcija	0,45	0,47	0,49	0,50	0,54	0,57	0,51	0,54	0,57	0,54	0,57	0,58
Konačni rezultati	0,45	0,47	0,49	0,50	0,54	0,57	0,51	0,54	0,57	0,54	0,57	0,58

Tabela 2. CV% za procjene totala prometa od trgovine na malo, po mjesecima za 2015. godinu

Promet od trgovine na malo	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Prvi rezultati	0,52	0,54	0,56	0,58	0,61	0,65	0,58	0,61	0,63	0,59	0,64	0,62
Prva korekcija	0,52	0,54	0,55	0,57	0,61	0,64	0,58	0,61	0,63	0,59	0,64	0,62
Konačni rezultati	0,52	0,54	0,55	0,57	0,61	0,64	0,58	0,61	0,63	0,59	0,64	0,62

Grafik br. 1. CV% za procjene ukupnog prometa i prometa od trgovine na malo, po mjesecima za 2015. godinu

3.1.2 Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

-

3.2 Neuzora ke greške

3.2.1 Greške obuhvata

Greške obuhvata nastaju kao razlika između ciljne populacije i populacije obuhvaćene okvirom. U skladu s ovim moguće su tri greške obuhvata:

- Prekomjerni obuhvat
- Dupliciranje – Udio zajedničkih jedinica
- Nedovoljan obuhvat

3.2.1.1 Stopa prekomjernog obuhvata (A2)

Tabela br. 3 prikazuje stopu broja jedinica u uzorku koje ne pripadaju ciljanoj populaciji u odnosu na ukupan broj jedinica u uzorku. Razlozi za pojavu prekomjernog obuhvata su: druga djelatnost, promjena djelatnosti, stečaj, likvidacija i prestanak rada poslovnog subjekta u toku kalendarske godine. Razlika u stopi prekomjernog obuhvata na početku i kraju godine iznosi 3,1%. Za statistiku trgovine na malo se ne računaju ponderisani prekomjerni obuhvat.

Tabela br.3 Vrijednost pokazatelja prekomjernog obuhvata za 2015.godinu, po mjesecima - neponderisani

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	prosjeak
A2 %	4,8	4,8	4,9	5,2	5,5	5,4	5,8	6,1	6,5	7,4	7,6	7,9	6,0

3.2.1.2 Udio zajedničkih jedinica (A3)

Za ovo istraživanje se ne koriste administrativni izvori.

3.2.1.3 Greške nedovoljnog obuhvata

Greška nedovoljnog obuhvata se javlja u slučajevima kada poslovni subjekt nije uključen u okvir, iako bi po definicije statističke jedinice posmatranja tu pripadao. Za statistiku istraživanje trgovine na malo nije urađena analiza greški nedovoljnog obuhvata.

3.2.1.4 Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Trenutne mjere na smanjenju grešaka obuhvata su redovno dostavljanje povratnih informacija iz istraživanja Statističkom poslovnom registru s ciljem ažuriranja šifre djelatnosti, statusa aktivnosti i drugih bitnih informacija o poslovnim subjektima.

3.2.2 Greške mjerenja

Greške mjerenja nastaju prilikom prikupljanja podataka i dovode do greške u kojoj se zabilježene vrijednosti razlikuju od stvarnih vrijednosti.

3.2.2.1 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Najčešći razlozi za greške mjerenja su: nepažnja, nedovoljna stručnost i nerazumijevanje upitnika osobe koja popunjava izvještaj.

3.2.2.2 Mjere za smanjenje broja grešaka

Obrazac i uputstva su dovoljno kratki, jasni i ne traže puno podataka. Najčešće korištena mjera smanjenja broja grešaka jeste komunikacija s izvještajnim jedinicama s ciljem dodatnih objašnjenja, ispravke podataka i time sprečavanja ponavljanja greški ubuduće.

3.2.2.3 Stopa editovanja/uređivanja podataka (A9)

Za sada ne postoji sistem evidencije ispravki koja bi omogućila mjerenje stope editovanja.

3.2.3 Greške neodgovora

Greška neodgovora je razlika između prikupljenih podataka i onih koji bi bili izraženi da ne postoje nedostajne vrijednosti. Dvije su vrste neodgovora: neodgovor izvještajne jedinice i neodgovor varijable.

3.2.3.1 Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4)

Neodgovor izvještajne jedinice podrazumijeva da je izvještajna jedinica u potpunosti odbila dostaviti izvještaj ili nije ostvaren kontakt s izvještajnom jedinicom. Stopa neodgovora za statistiku istraživanja je 0,6%.

3.2.3.2 Stopa neodgovora varijabli (A5)

Ne postoji evidencija o neodgovoru varijabli. Ako se utvrdi postojanje nepotpunih izvještaja, jedinica se odmah kontaktira s ciljem ispravke.

3.2.3.3 Postupci u slučaju neodgovora

Ukoliko izvještajna jedinica i nakon ponovnog kontaktiranja i podsjetanja na obavezu dostavljanja izvještaja, isti ne dostavi, vrši se ili imputacija ili korekcija pondera. Imputacija nedostajućih podataka se bazira se na historijskim podacima. U zavisnosti od dostupnosti historijskih podataka (prethodni mjesec, isti mjesec prethodne godine) određuje se metod imputacije. Za poslovne subjekte kod kojih nije izvršena imputacija podataka neophodno je izvršiti korekciju inicijalnih pondera za stratum kojem poslovni subjekat pripada.

3.2.3.4 Postupci za smanjenje stope neodgovora

Ponovno kontaktiranje izvještajne jedinice putem e-maila i telefona, slanje urgencija putem pošte, pokretanje prekršajnih postupaka.

3.2.4 Imputacija

3.2.4.1 Stopa imputiranih podataka (A7)

Metodološki, vrši se imputacija vrijednosti „0“ u posebnim slučajevima kao što su pogrešna djelatnost, stečaj, likvidacija i mirovanje. U statistici komercijalnog istraživanja trgovine na malo za 2015. godinu nije bilo imputacija, tj. stopa imputiranih podataka A7=0%.

3.2.5 Revizije

Revizija je razlika između kasnije i ranije procjene ključnih varijabli. Ne postoji zvanična politika revizije. U praksi, obavljaju se dvije redovne revizije:

- Prva redovna revizija podataka podrazumijeva da se pri publikovanju podataka za tekući i mjesec revidiraju objavljeni podaci za prethodni mjesec (t-1) u skladu s informacijama dostavljenim od strane izvještajne jedinice.
- Druga redovna revizija je godišnja revizija prethodno publikovanih podataka, koja obuhvata sve nastale promjene podataka dostavljene nakon prve revizije, kako bi se osigurala tačnost objavljenih podataka.

3.2.5.1 Prosječna veličina revizije (A6)

Nije urađena analiza.

4 Pravovremenost i ta nost objave

4.1 Pravovremenost objave

4.1.1 Pravovremenost prvih rezultata (TP1)

Tabela br.4- Pravovremenost prvih rezultata istraživanja Mjese ni izvještaj trgovine na malo za 2015.godinu

Referentni period	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Datum objave	27.2	30.3	28.4	28.5	29.6	28.7	28.8	28.9	28.10	30.11	28.12	28.1
Broj dana (t+)	27	30	28	28	29	28	28	28	28	30	28	28

Prosje an broj dana potreban da se objave prvi rezultati je 28.

4.1.2 Pravovremenost kona nih rezultata (TP2)

Vremenski razmak izme u kraja referentnog perioda na koji se objavljeni rezultati odnose i datuma objave kona nih rezultata.

Tabela br. 5 - Pravovremenost kona nih rezultata istraživanja Mjese ni izvještaj trgovine na malo za 2015.godinu

Referentni period	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Datum objave	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.	30.6.
Broj dana	516	487	456	426	395	365	334	303	273	242	212	181

4.2 Ta nost objave

4.2.1 Ta nost objave (TP3)

Nije bilo kašnjenja u objavi rezultata. Svi podaci su objavljeni prema Kalendaru objavljivanja statisti kih podataka za 2015.godinu. Ta nost objave TP3 = 100%.

5 Uskla enost i uporedivost

5.1 Uskla enost

5.1.1 Skladnost s rezultatima iz referentnog istraživanja (CH1)

Referentno istraživanje je Tromjese ni izvještaj distributivne trgovine (obrazac K KPS TRG02), koje je uskla eno s EU regulativom o kratkoro nim statistikama što omogućava uporedivost podataka iz ova dva istraživanja. Skladnost sa referentnim podacima iznosi - 0,02 i izražavata je prema formuli $CC3 = \frac{x-y}{y}$, gdje je x – vrijednost ukupnog prometa trgovine na malo (oblast 47) iz posmatranog istraživanja trgovine na malo, a y je vrijednost ukupnog prometa za oblast 47 iz referentnog istraživanja distributivne trgovine. Podaci trgovine na malo su za 2% manji od podataka koji se odnose na trgovinu na malo a koji su dobijeni kroz statističko istraživanje distributivne trgovine. Nije bilo velikog odstupanja s referentnim podacima.

5.2 Uporedivost

5.2.1 Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)

Nije primjenjivo za statistiku trgovine na malo.

5.2.2 Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2)

Istraživanje trgovine na malo se provodi od 2000. godine. Kako bi se izbjegao prekid raspoložive vremenske serije podataka, kao posljedica metodoloških promjena (obuhvat, dizajn uzorka, metode procjene), te zadržala dosljednost i kontinuitet bilo je neophodno izvršiti prera un historijske serije podataka. Prera un historijske serije podataka za trgovinu na malo (backcasting) za period 2006-2012 godina ura en je primjenom metode uparivanja uzoraka ("match sampling"). Ipak, realne indekse prometa trgovine na malo je mogu e prera unati do 2010. godine. Vremenska serija trgovine na malo je u skladu s ovim za nominalne vrijednosti uporediva za period od 10 godina (120 observacija), a za realne vrijednosti je uporediva za period od 5 godina (72 observacija).

5.2.3 Prekidi u vremenskim serijama

Istraživanje je od 2013. godine uskla eno s Uredbom Vije a o kratkoro nim poslovnim statistikama (EC No. 1165/98 (Annex C), 1158/05, 1503/06 i 1893/06). Napravljen je prekid serije od 2006. godine. Za period prije 2006. godine nije ura eno povezivanje serije.

5.3 Geografska uporedivost

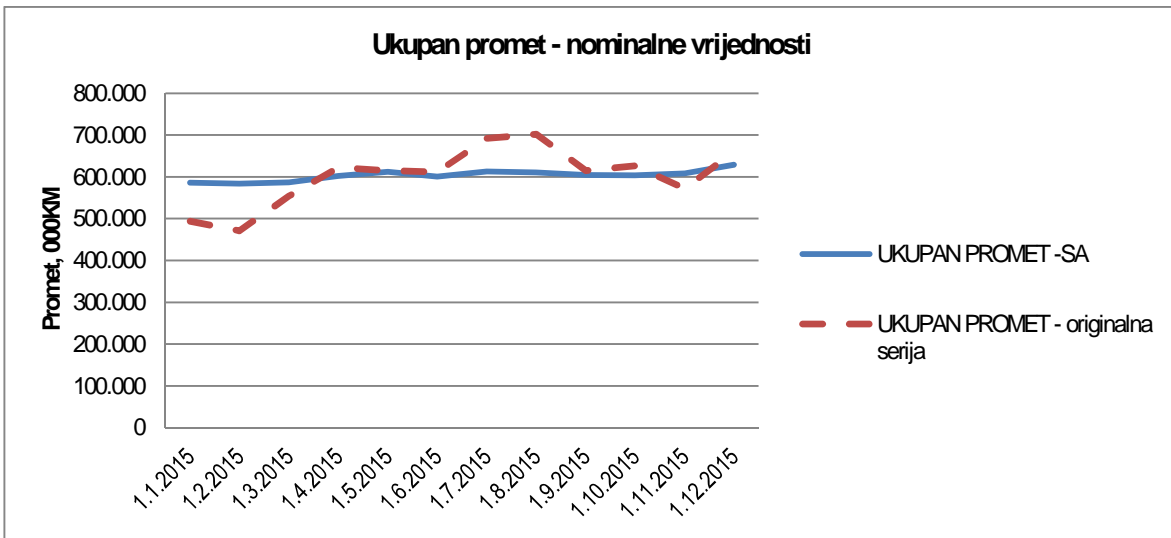
5.3.1 Uporedivost sa ostalim lanicama evropskog statističkog sistema

Rezultati istraživanja trgovine na malo za FBiH se ne uporeuju s rezultatima ostalih lanica Evropskog statističkog sistema.

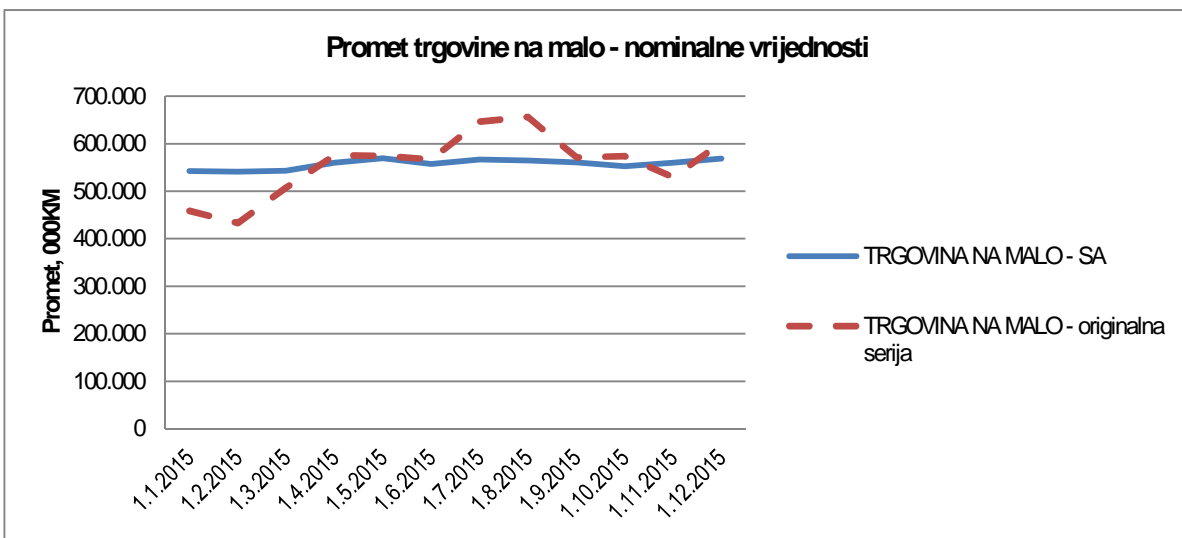
5.4 Desezoniranje

Sezonsko i kalendarsko prilago avanje vrši se u aplikaciji Demetra (verzija 2.2) metodom TRAMO SEATS na seriji mjese nih podataka od januara 2010. godine. Lan ani indeksi prezentiraju se u desezoniranom obliku indeksa (SA), a godišnji indeksi se prezentiraju u kalendarski prilago enom obliku indeksa (VDA).

Grafikon br. 2. Izvorne neprilago ene i sezonski prilago ene vrijednosti ukupnog prometa trgovine na malo

Grafikon br. 3. Izvorne neprilago ene i sezonski prilago ene vrijednosti prometa trgovine na malo

6 Dostupnost i razumljivost, diseminacijski format

6.1 Saopćenja u kojima se objavljuju podaci.

Saopćenja trgovine na malo za Federaciju Bosne i Hercegovine se objavljuju u mjesečnoj periodici u skladu s unaprijed utvrđenim kalendarom. Saopćenjima je moguće pristupiti preko web linka: <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/trgovina-i-ostale-usluge/>.

6.2 Publikacije u kojima se objavljuju podaci:

- „Mjesečni statistički pregled FBiH“ - <http://fzs.ba/index.php/publikacije/mjesečni-bilteni/>

- „Statistički godišnjak/ljetopis FBiH“ - <http://fzs.ba/index.php/publikacije/statisticki-godisnjacijetopisi/>

Podaci su dostupni samo za nivo Federacije Bosne i Hercegovine, a za niže nivoe (kantoni, općine) nisu dostupni.

6.3 On – line baze podataka

Ne postoji on – line baza podataka.

6.4 Pristup mikropodacima

Nisu dostupni mikropodaci.

6.5 Dostupnost metodološke dokumentacije

Metodološko uputstvo - Indeks prometa trgovine na malo MD 26:

http://www.bhas.ba/metodoloskidokumenti/MD%20TRGOVINA%20NA%20MALO_bos.pdf

Metodološki okvir za razvoj kratkoročnih poslovnih statistika u BiH – MD 20

http://www.bhas.ba/metodoloskidokumenti/STS_2012-001_01-bh.pdf

6.6 Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata

-

6.7 Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)

Ne raspoložemo podacima.

6.8 Meta podaci konsultacije (AC2)

Meta podaci su u procesu izrade, tako da se ovaj indikator ne može izračunati.

6.9 Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)

Od ukupnog broja (85) meta data elemenata sadržanih u SIMS (Single Integrated Metadata Structure) za statistiku trgovine na malo osigurano je 69 elemenata. Stopa kompletnosti metapodataka (AC3) iznosi 81,2%.

7 Troškovi i opterećenost izvještajnih jedinica

7.1 Troškovi provođenja statističkog istraživanja

Nije izvršen poseban obračun troškova za statističko istraživanje trgovine na malo.

7.2 Opterećenost izvještajnih jedinica

Nije urađena analiza opterećenosti izvještajnih jedinica.

7.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

Uvedena je praksa dostavljanja statističkog izvještaja trgovine na malo (obrazac M KPS TRG 01) putem e-maila, u cilju smanjenja troškova poštanskih usluga i uštede vremena.

8 Povjerljivost

8.1 Povjerljivost - politika

Povjerljivost statističkih podataka je regulisana i zahtijevana Zakonom o statistici Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 63/03 i 9/09), i to u dijelu V – Upotreba, povjerljivost i zaštita podataka. Tako se u članu 37. Zakona o statistici u Federaciji BiH navodi da "Tokom prikupljanja, obrade i distribucije statističkih podataka Federalni zavod i drugi zakonom ovlašteni organi i ustanove, poduzeće i sve neophodne mjere organizacione, regulatorne, upravne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korištenja u druge svrhe", a u članu 38. istog Zakona se kaže "Lica koja imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon prestanka radnog odnosa". Federalni zavod za statistiku distribuira statistike u skladu s statističkim nacelima Kodeksa prakse Evropske statistike, a posebno s nacelom statističke povjerljivosti.

8.2 Povjerljivost – postupanje s podacima

Podaci se objavljuju na agregiranom nivou. Individualni podaci predstavljaju službenu tajnu. Na osnovu člana 39. „U svrhe obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, Federalni zavod i ovlašteni organi za poslove statistike mogu, na osnovu pisanog zahtjeva, davati individualne podatke, bez da se iz tih podataka može direktno ili indirektno prepoznati individualna izvještajna jedinica. O korištenju statističkih podataka iz stava 1. ovog člana sklapa se poseban ugovor na osnovu kojeg se korisnik obavezuje, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću, da će statističke podatke koristiti samo u svrhu koja je navedena u zahtjevu, da ih neće dati na uvid i korištenje neovlaštenim licima te da će ih nakon upotrebe uništiti. Federalni zavod i ovlašteni organi za poslove statistike vode evidenciju o korisnicima iz stava 2. ovog člana i svrsi za koju su statistički podaci dati na raspolaganje.“ Na osnovu člana 41. Zakona „Dostavljanje podataka izmeđusobno u Federalnog zavoda i Agencije ne podliježe ograničenjima u vezi s povjerljivošću podataka ukoliko je taj proces neophodan za izradu, unapređenje i kvalitet koji statistički podaci za Bosnu i Hercegovinu moraju zadovoljiti.“

9 Statisti ka obrada

9.1 Izvor podataka

Statisti ko istraživanje Mjese ni izvještaj trgovine na malo se zasniva na izvještajnoj metodi. Podaci se prikupljaju direktno od izvještajnih jedinica, na osnovu dostupnih knjigovodstvenih evidencija. Istraživanje se provodi na temelju uzorka koji se izabran iz Statisti kog poslovnog registra (SPR), stanje na dan 30.11. Istraživanje se provodi kombinovanom metodom punog obuhvata i slu ajnog stratificiranog uzorka. Da bi se osigurala reprezentativnost uzorka i smanjile uzora ke greške vrši se stratifikacija ciljne populacije. Stratifikacije je proces kreiranja manjih grupa tj. stratumu. Stratumu su unutar sebe homogeni, a izme u sebe heterogeni. Osnovni kriteriji stratifikovanja su glavna djelatnost poslovnog subjekta i godišnji finansijski prihod. Kao pomo na stratifikaciona varijabla koristi se broj zaposlenih. Ovim istraživanjem u potpunosti su obuhva eni svi srednji i veliki poslovni subjekti, iji je godišnji prihod iznad 2.000.000 KM i broj zaposlenih ve i 20. Ostali subjekti su izabrani u uzorak metodom slu ajnog stratificiranog uzorka. Iz po etnog okvira isklju eni su subjekti iji je godišnji finansijski prihod ispod 100.000 KM (out off). Okvir je sadržavao 2014 poslovnih subjekata, od ega je u uzorak izabrano 878 poslovnih subjekata. Istraživanje uklju uje i specijalnu listu jedinica po vrsti djelatnosti koja sadrži odabranih 46 izvještajnih jedinica, tako da ukupan uzorak sadrži 924 poslovna subjekta.

9.2 U estalost prikupljanja podataka

Podaci za ovo statisti ko istraživanje se prikupljaju mjese no.

9.3 Prikupljanje podataka

Podaci se prikupljaju izvještajnom metodom, putem obrasca M KPS TRG 01. Istraživanje provodi Federalni zavod za statistiku preko deset kantonalnih službi za statistiku. Krajem godine, Odsjek za statistiku usluga i vanjske trgovine – unutrašnja trgovina dostavlja statisti ki instrumentarij kantonalnim službama za statistiku, koje dostavljaju obrasce, uputstva i popratne dopise izvještajnim jedinicama iz uzorka (adresara). Izvještajne jedinice dostavljaju po jedan primjerak popunjenog izvještaja do 10. u mjesecu za prethodni - referentni mjesec. Uhos, logi ke i ra usne kontrole podataka vrše se u kantonalnim službama za statistiku. Acces file s podacima se dostavlja Odsjeku za statistiku usluga i vanjske trgovine – unutrašnja trgovina u skladu s dogovorenim rokovima. Nakon toga se nastavlja sa fazom editovanja, obrade, analize i objave podataka. Rok završetka obrade je 25., a rok objave 28. u mjesecu za referentni mjesec.

9.4 Validacija podataka

Vrše se kontrola nelogi nosti, outliera, identifikacija odgovora i obuhvata s ciljem poboljšanja kvaliteta. Kontrola nelogi nosti podrazumijeva velika odstupanja u odnosu na prethodne periode (veliki rast ili pad prometa +50%). Podatak se provjerava i vrši ispravka u slu ajnu greške ili se bilježi napomena sa razlogom odstupanja. Redovno se evidentira broj pozitivnih odgovora u odnosu na uzorak, neodgovora, imputacija, djelatnost izvještajne jedinice, promjene djelatnosti, prestanak poslovanja. Ovakva analiza je neophodna za poduzimanje budu ih koraka (imputacija, korekcija pondera i sl.)

9.5 Kompilacija podataka

Istraživanje se provodi na bazi uzorka. Na osnovu mikro podataka o prometu izvještajnih jedinica i njihovim agregiranjem na nivou stratumu djelatnosti KD BiH 2010 izra unava se ukupan promet. Agregiranje prometa na više nivoe djelatnosti (grana, oblast) se vrši prije kompilacije indeksa. Podaci o prometu na nivou poslovnog subjekta ponderisani su ponderima izra unatim po stratumu uzorka. Inicijalni ponder za jedinice istog stratumu jednak je koli niku broja jedinica u stratumu i broja jedinica u uzorku. Prvobitni ponderi su korigovani za neodgovor.

Da bi se dobila vrijednost procijenjenih totala poslovnih subjekata po stratumu, za kona nu korekciju koristi se ratio estimator (odnos izme u administrativnog finansijskog podatka i procijenjenog finansijskog podatka). Ukupna procjena prometa na nivou svake jedinice (i) jednaka je

proizvodu prikupljenog prometa (y_i) za tu jedinicu, pondera te jedinice (w_i) i ratio estimatora (rh) za stratum kojem pripada ta jedinica. Proces kompilacije indeksa se sastoji od sljedećih faza:

1. Izrađuju se totalni prometni trgovine na malo na nivou stratum, na nivou djelatnosti (oblast, grana, razred) i na nivou dogovorenih specijalnih agregata.

2. Izrađuju se mjesečni indeksi:

- bazni indeks, koji nik prometa tekućeg perioda i prometa ostvarenog u baznoj godini;

- lančani indeks, koji nik tekućeg perioda (t) i prethodnog perioda ($t-1$)

- godišnji indeksi, koji nik tekućeg perioda (t) i istog perioda prethodne godine ($t-12$)

3. Objavljuju se i stope rasta (mjesečne i godišnje) koje predstavljaju procentualne promjene nivoa prometa tekućeg perioda u odnosu na prethodni period.

Podaci o prometu se objavljuju u obliku prilagođenih i izvornih neprilagođenih nominalnih i realnih indeksa.

9.6 Prilagođavanje

Sezonsko i kalendarsko prilagođavanje vrši se u softveru Demetra (verzija 2.2) metodom TRAMO SEATS na seriji mjesečnih podataka od januara 2010. godine. Postupak prilagođavanja se vrši na mjesečnim serijama nominalnih i realnih vrijednosti prometa. Lančani indeksi prezentiraju se u desezoniranom obliku indeksa, a godišnji indeksi se prezentiraju u kalendarski prilagođenom obliku indeksa.

9.6.1 Sezonsko prilagođavanje

Kalendarsko i sezonsko prilagođavanje se provodi od 2015. godine, na mjesečnoj seriji podataka od januara 2010. godine.